

Intitulé : Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 32 van de Landsverordening voortgezet onderwijs (AB 1989 no. GT 103)

Citeertitel: Landsbesluit examens v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o.

Vindplaats : AB 1991 no. GT 35

Wijzigingen: AB 2003 no. 49; AB 2010 no. 12 (inwtr. AB 2011 no. 54); AB 2011 no. 17 (inwtr. AB 2011 no. 54) (AB 2015 no. 28); AB 2018 no. 64; AB 2023 no. 45;

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit landsbesluit verstaat onder:

- Minister : minister, belast met onderwijs;
- Inspecteur : de inspecteur van het onderwijs, belast met het toezicht op de school;
- het bevoegd gezag : voor wat betreft:
- a. een openbare school: de Minister;
 - b. een bijzondere school: het schoolbestuur;
- directeur : de rector of directeur van een school;
- adjunct-directeur : de conrector of adjunct-directeur van een school;
- kandidaat : een leerling als bedoeld in artikel 2;
- gecommitteerde : een gecommitteerde in de zin van artikel 32, derde lid, van de Landsverordening voortgezet onderwijs (AB 1989 no. GT 103), belast met het toezicht op het examen of een deel daarvan;
- examinator : een leraar van wie de kandidaat onderwijs heeft ontvangen in het schooljaar waarin de kandidaat examen aflegt, en die het examen in één of meer vakken of onderdelen van vakken afneemt, of diens door de directeur aangewezen plaatsvervanger;
- school : een dagschool, avondschoon of dag- avondschoon voor onderscheidenlijk voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (v.w.o.), hoger algemeen voortgezet onderwijs (h.a.v.o.) en middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (m.a.v.o.);
- bis-examen : het examen van een school waaraan een leerling, die in het daaraan voorafgaande schooljaar voor hetzelfde examen werd afgewezen, onder bepaalde voorwaarden wederom mag deelnemen;
- examen : een proef ter afsluiting van het curriculum; het examen bestaat uit een schoolexamen of uit de combinatie van een schoolexamen en een centraal examen;
- centraal examen : een van de school extern examen voor de vakken van het profieldeel, de vakken van het keuzedeel en in ieder geval Nederlands en Engels van het gemeenschappelijk deel;

=====

profiel	: de profielen, bedoeld in artikel 11d, van de Landsverordening voortgezet onderwijs;
gemeenschappelijk deel	: het in artikel 11d, tweede lid, onderdeel a, van de Landsverordening voortgezet onderwijs, bedoelde onderdeel van het profiel;
profieldeel	: het in artikel 11d, tweede lid, onderdeel b, van de Landsverordening voortgezet onderwijs bedoelde onderdeel van het profiel;
keuzedeel	: het in artikel 11d, tweede lid, onderdeel c, van de Landsverordening voortgezet onderwijs, bedoelde onderdeel van het profiel, waarvan het keuzedeel een limitatief gedeelte omvat en voor het v.w.o. en het h.a.v.o. een gedeelte waarbij de student helemaal vrij is in het te kiezen vak uit het eigen profiel, een ander profiel, filosofie of informatica, voor zover het bevoegde gezag de laatste twee vakken aanbiedt, en waarvan de vakken van het keuzedeel niet reeds eerder dienen te zijn gekozen door de leerling;
profielwerkstuk	: het in artikel 14 bedoelde profielwerkstuk;
praktische opdracht	: een toets die bestaat uit opdrachten met het doel om zowel vaardigheden als kennis te toetsen;
herkansing	: het opnieuw deelnemen aan een toets van het schoolexamen;
herexamen	: het opnieuw afleggen van een examen in één vak van het centraal examen;
examendossier	: het geheel van onderdelen van het schoolexamen, zoals gedocumenteerd in een door het bevoegd gezag gekozen vorm;
portfolio	: een individueel dossier waarin een kandidaat een verscheidenheid aan resultaten die hij op basis van opdrachten in de loop der jaren heeft verzameld, opbergt.

Artikel 2

Aan de leerlingen van een school voor v.w.o., h.a.v.o. en m.a.v.o. wordt jaarlijks gelegenheid geboden een examen ter afsluiting van het v.w.o., h.a.v.o. en m.a.v.o. af te leggen volgens dit landsbesluit.

Artikel 3

Het examen in natuur- en scheikunde 1 (nask 1) strekt zich uitsluitend uit over natuurkunde, het examen in natuur- en scheikunde 2 (nask 2) uitsluitend over scheikunde. Deze vakken worden beschouwd als zelfstandige vakken voor het m.a.v.o.-examen.

=====

HOOFDSTUK II

Examenvakken en -programma

Artikel 4
(vervallen)

Artikel 5

1. Het examen van de scholen voor v.w.o. omvat voor het profiel Mens en Maatschappijwetenschappen de volgende vakken:

- a. van het gemeenschappelijk deel: Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, ter keuze van de leerling een derde taal bestaande uit, Papiamentse taal en cultuur, Spaanse taal en literatuur of Franse taal en literatuur, lichamelijke opvoeding, culturele en kunstzinnige vorming, individu en samenleving/maatschappijleer;
- b. van het profieldeel: wiskunde A of B en, ter keuze van de leerling, een van de volgende combinaties van vakken: economie en geschiedenis en staatsinrichting, economie en aardrijkskunde, aardrijkskunde en geschiedenis en staatsinrichting;
- c. tenminste één vak van het keuzedeel van het profiel: bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële redzaamheid, biologie, Spaanse taal en literatuur, Franse taal en literatuur, Papiamentse taal en cultuur, geschiedenis en staatsinrichting.
- d. (vervallen)

2. Het examen van de scholen voor v.w.o. omvat voor het profiel Natuurwetenschappen de volgende vakken:

- a. van het gemeenschappelijk deel: Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, ter keuze van de leerling een derde taal bestaande uit, Papiamentse taal en cultuur, Spaanse taal en literatuur of Franse taal en literatuur, lichamelijke opvoeding, culturele en kunstzinnige vorming, individu en samenleving/maatschappijleer;
- b. van het profieldeel: wiskunde A of B en, ter keuze van de leerling, een van de volgende combinaties van vakken: natuurkunde en scheikunde, biologie en scheikunde;
- c. tenminste één vak van het keuzedeel van het profiel: biologie, bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële redzaamheid, economie, Spaanse taal en literatuur, Franse taal en literatuur, Papiamentse taal en cultuur, wiskunde D, met dien verstande dat wiskunde D slechts in combinatie met wiskunde B gevolgd kan worden.
- d. (vervallen)

3. Het examen van de scholen voor v.w.o. omvat voor het profiel Humaniora de volgende vakken:

- a. van het gemeenschappelijk deel: Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, ter keuze van de leerling een derde taal bestaande uit, Papiamentse taal en cultuur, Spaanse taal en literatuur of Franse taal en literatuur, lichamelijke opvoeding, culturele en kunstzinnige vorming, individu en samenleving/maatschappijleer;
- b. van het profieldeel: Spaanse taal en literatuur en, ter keuze van de leerling, een van de volgende combinaties van vakken: culturele en kunstzinnige vorming en aardrijkskunde, culturele en kunstzinni-

=====

ge vorming en geschiedenis en staatsinrichting, aardrijkskunde en geschiedenis en staatsinrichting;

c. tenminste één vak van het keuzedeel van het profiel: economie, bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële redzaamheid, wiskunde A of C, Franse taal en literatuur, Papiamentse taal en cultuur, culturele en kunstzinnige vorming.

d. (vervallen)

4. In afwijking van het eerste, tweede en derde lid, is de kandidaat die het examen aflegt aan een school voor v.w.o., bij het examen vrijgesteld van de vakken waarvoor ontheffing is verleend van het volgen van onderwijs op grond van artikel 19a van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o.

5. Op verzoek van het bevoegd gezag en op basis van een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs hiertoe, kan de Minister beslissen dat in verband met de doorstroom en aansluiting op het hoger onderwijs ook andere vakken in het gemeenschappelijk deel en in het keuzedeel van het profiel worden aangeboden.

Artikel 6

1. Het examen voor de scholen voor h.a.v.o. omvat voor het profiel Mens en Maatschappijwetenschappen de volgende vakken:

a. van het gemeenschappelijk deel: Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, lichamelijke opvoeding, culturele en kunstzinnige vorming, individu en samenleving/maatschappijleer;

b. van het profieldeel: wiskunde A of B en, ter keuze van de leerling, een van de volgende combinaties van vakken: geschiedenis en staatsinrichting en economie, aardrijkskunde en economie, geschiedenis en staatsinrichting en aardrijkskunde;

c. tenminste één vak van het keuzedeel van het profiel: bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële redzaamheid, biologie, Spaanse taal en literatuur, Papiamentse taal en cultuur, geschiedenis en staatsinrichting.

d. (vervallen)

2. Het examen voor de scholen voor h.a.v.o. omvat voor het profiel Natuurwetenschappen de volgende vakken:

a. van het gemeenschappelijk deel: Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, lichamelijke opvoeding, culturele en kunstzinnige vorming, individu en samenleving/maatschappijleer;

b. van het profieldeel: wiskunde A of B, en ter keuze van de leerling, een van de volgende combinaties van vakken: natuur- en scheikunde, biologie en scheikunde;

c. tenminste één vak van het keuzedeel van het profiel: Spaanse taal en literatuur, Papiamentse taal en cultuur, biologie, bedrijfseconomie, ondernemerschap, en financiële redzaamheid, economie, wiskunde D, met dien verstande dat wiskunde D slechts in combinatie met wiskunde B gevolgd kan worden.

d. (vervallen)

3. Het examen voor de scholen voor h.a.v.o. omvat voor het profiel Humaniora de volgende vakken:

a. van het gemeenschappelijk deel: Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, lichamelijke opvoeding, culturele en kunstzinnige vorming, individu en samenleving/maatschappijleer;

b. van het profieldeel: Spaanse taal en literatuur en, ter keuze van

=====

de leerling, een van de volgende combinaties van vakken: culturele en kunstzinnige vorming en aardrijkskunde, culturele en kunstzinnige vorming en geschiedenis en staatsinrichting, aardrijkskunde en geschiedenis en staatsinrichting;

- c. tenminste één vak van het keuzedeel van het profiel: economie, bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële redzaamheid, wiskunde A, Papiamentse taal en cultuur, culturele en kunstzinnige vorming.
- d. (vervallen)

4. In afwijking van het eerste, tweede en derde lid, is de kandidaat die het examen aflegt aan een school voor h.a.v.o., bij het examen vrijgesteld van de vakken waarvoor ontheffing is verleend van het volgen van onderwijs op grond van artikel 19a, van het Landsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o.

5. Op verzoek van het bevoegd gezag en op basis van een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs hiertoe, kan de Minister beslissen dat in verband met de doorstroom en aansluiting op het hoger onderwijs ook andere vakken in het gemeenschappelijk deel en in het keuzedeel van het profiel worden aangeboden.

6. In afwijking van het eerste, tweede en derde lid, is de kandidaat die het examen aflegt aan een school voor h.a.v.o. en slechts in het bezit is van een afschrift van een cijferlijst v.w.o., bij het examen vrijgesteld van één of meer overeenkomstige vak(ken) waarin de kandidaat reeds examen aan een school voor v.w.o. heeft afgelegd met inachtneming van het eerste lid van artikel 40.

Artikel 7

1. Het examen voor de scholen voor m.a.v.o. omvat voor het profiel Mens en Maatschappijwetenschappen de volgende vakken:

- a. van het gemeenschappelijk deel: Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, lichamelijke opvoeding, culturele en kunstzinnige vorming;
- b. van het profieldeel: wiskunde, en ter keuze van de leerling, een van de volgende combinaties van vakken:
- 1°. geschiedenis en staatsinrichting en economie;
 - 2°. geschiedenis en staatsinrichting en bedrijfskunde;
 - 3°. economie en bedrijfskunde;
 - 4°. aardrijkskunde en economie;
 - 5°. aardrijkskunde en bedrijfskunde;
 - 6°. aardrijkskunde en geschiedenis en staatsinrichting;
- c. tenminste één vak van het keuzedeel van het profiel: Spaanse taal en literatuur, Papiamentse taal en cultuur, biologie, geschiedenis en staatsinrichting, economie, bedrijfskunde, culturele en kunstzinnige vorming.
- d. (vervallen)

2. Het examen voor de scholen voor m.a.v.o. omvat voor het profiel Natuurwetenschappen de volgende vakken:

- a. van het gemeenschappelijk deel: Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, lichamelijke opvoeding, culturele en kunstzinnige vorming;
- b. van het profieldeel: wiskunde en, ter keuze van de leerling, een van de volgende combinaties van vakken: natuur- en scheikunde 1 en natuur- en scheikunde 2, biologie en natuur- en scheikunde 2;
- c. tenminste één vak van het keuzedeel van het profiel: Spaanse taal

=====

en literatuur, Papiamentse taal en cultuur, biologie, natuur- en scheikunde 1, economie, bedrijfskunde.

d. (vervallen)

3. Het examen voor de scholen voor m.a.v.o. omvat voor het profiel Humaniora de volgende vakken:

- a. van het gemeenschappelijk deel: Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, lichamelijke opvoeding, culturele en kunstzinnige vorming;
- b. van het profieldeel: Spaanse taal en literatuur en, ter keuze van de leerling, een van de volgende combinaties van vakken: culturele en kunstzinnige vorming en geschiedenis en staatsinrichting, culturele en kunstzinnige vorming en aardrijkskunde, aardrijkskunde en geschiedenis en staatsinrichting;
- c. tenminste één vak van het keuzedeel van het profiel: economie, bedrijfskunde, wiskunde, Papiamentse taal en cultuur, culturele en kunstzinnige vorming.

d. (vervallen)

4. Op verzoek van het bevoegd gezag en op basis van een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs hiertoe, kan de Minister beslissen dat in verband met de doorstroom en aansluiting op het vervolgonderwijs ook andere vakken in het gemeenschappelijk deel en in het keuzedeel van het profiel worden aangeboden.

5. In afwijking van het eerste, tweede en derde lid, is de kandidaat die het examen aflegt aan een school voor m.a.v.o. en slechts in het bezit is van een afschrift van een cijferlijst h.a.v.o., bij het examen vrijgesteld van één of meer overeenkomstige vak(ken) waarin de kandidaat reeds examen aan een school voor h.a.v.o. heeft afgelegd met inachtneming van het eerste lid van artikel 40.

Artikel 8
(vervallen)

Artikel 9
(vervallen)

Artikel 10

De keuze van het profiel en het profieldeel berust bij de kandidaat, voor zover het bevoegd gezag hem in de gelegenheid heeft gesteld onderwijs in die vakken te ontvangen, zulks conform de richtlijnen, gegeven door de Minister.

Artikel 11

1. De Minister stelt het examenprogramma vast, waarin zijn opgenomen:

- a. een omschrijving van de examenstof voor ieder vak;
- b. welk deel van de examenstof centraal zal worden geëxamineerd en over welke examenstof het schoolexamen zich uitstrekt, en
- c. het aantal en de duur van de zittingen waarin het examen voor ieder vak zal worden afgenomen.

Tevens kunnen in een examenprogramma zijn opgenomen voorschriften betreffende de aard, de omvang, het aantal, de beoordeling en de weging van de onderdelen van het schoolexamen.

=====

2. Het bevoegd gezag stelt jaarlijks vóór 1 juli voorafgaand aan het nieuwe schooljaar een programma van leerstof en toetsing vast, dat in elk geval betrekking heeft op het eerst volgende schooljaar. Het bevoegd gezag gaat uit van de door de Minister vastgestelde eindtermendocumenten en het examenprogramma.

Artikel 12

In bijzondere gevallen kan de Minister toestaan, dat ten aanzien van een kandidaat wordt afgeweken van de artikelen 5 tot en met 7 en artikel 10.

HOOFDSTUK III

Indeling van het examen

Artikel 13

1. Het examen wordt onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag van de school afgenomen door de directeur en de examinatoren en voor zover hierna bepaald, onder toezicht van door de Minister aan te wijzen gecommitteerden.

2. De directeur is voorzitter van de examencommissie. De directeur wijst een lid van de examencommissie aan als secretaris van de examencommissie.

3. De directeur kan zich doen vervangen door een adjunct-directeur.

Artikel 14

1. Het examen bestaat uit een schoolexamen voor alle vakken en een centraal examen voor de profielvakken, ten minste één vak uit het keuzedeel en in ieder geval de vakken Nederlands en Engels van het gemeenschappelijk deel.

2. Het schoolexamen v.w.o. en h.a.v.o. omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk is een werkstuk waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel.

3. Het profielwerkstuk, bedoeld in het tweede lid, heeft betrekking op ten hoogste twee vakken van het examen met uitzondering van de vakken individu en samenleving/maatschappijleer, lichamelijke opvoeding en culturele en kunstzinnige vorming van het gemeenschappelijk deel van het desbetreffende profiel.

4. Indien het profielwerkstuk, bedoeld in het tweede lid, een moderne vreemde taal betreft, dan kan dit in de desbetreffende doel-taal worden uitgevoerd voor zover het bevoegd gezag de kandidaat hier-toe in de gelegenheid heeft gesteld.

Artikel 14a

1. De examens aan een school voor v.w.o., h.a.v.o. en m.a.v.o. omvatten voor kandidaten met het profiel Humaniora die geen examens afleggen in het vak wiskunde een schoolexamen rekenen.

2. Het cijfer voor het schoolexamen rekenen telt niet mee in de

=====

uitslagbepaling bedoeld in de artikelen 36 of 36a.

3. In afwijking van artikel 39, eerste lid, wordt het cijfer voor het schoolexamen rekenen vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.

4. Het derde lid is van overeenkomstige toepassing op het eindcijfer van het vak wiskunde, indien:

- a. de kandidaat het centraal examen wiskunde heeft afgelegd;
- b. het eindcijfer voor wiskunde niet is betrokken in de uitslagbepaling, bedoeld in artikel 36 of 36a; en
- c. de kandidaat bezwaar heeft tegen het opnemen van het eindcijfer van het vak wiskunde op de cijferlijst op grond van artikel 39, derde lid.

5. Dit artikel vervalt op een bij landsbesluit te bepalen tijdstip.

Artikel 15

Het schoolexamen wordt met inachtneming van hetgeen bij of krachtens dit landsbesluit daaromtrent is bepaald, ingesteld door de directeur en de examinatoren.

Artikel 16

Het centraal examen wordt, met inachtneming van hetgeen bij of krachtens dit landsbesluit daaromtrent is bepaald, afgenomen door de directeur en de examinatoren onder toezicht van gecommitteerden.

HOOFDSTUK IV

Schoolexamen

Artikel 17

1. Het schoolexamen strekt zich uit over alle vakken waarin een kandidaat examen aflegt.

2. Het schoolexamen in een vak geschiedt in het derde en vierde leerjaar van het m.a.v.o., in het vierde en vijfde leerjaar van het h.a.v.o. en in het vijfde en zesde leerjaar van het v.w.o. door het afnemen van twee of meer proeven, met dien verstande dat de laatste proef ten minste drie weken voor de aanvang van de centrale examens wordt afgenomen. De proeven in een vak beslaan samen de stof waarover het schoolexamen zich uitstrekt.

3. Bij het schoolexamen wordt per vak ten minste één proef op schriftelijke wijze afgenomen. De leerling voert als schoolexamen een praktijkopdracht uit in ten hoogste drie examenvakken. Een practicum kan gelden als een dergelijke praktijkopdracht. Jaarlijks vóór 1 oktober wijst het bevoegd gezag de examenvakken aan, waarin een praktijkopdracht als schoolexamen zal plaatsvinden.

4. Van iedere beoordeling die bij het bepalen van het eindoordeel over een kandidaat medetelt, stelt de examinerator de kandidaat binnen 10 dagen in kennis.

5. Het bevoegd gezag bepaalt het tijdstip waarop het schoolexamen aanvangt. Het schoolexamen wordt afgesloten ten minste drie weken vóór de aanvang van het centraal examen.

=====

6. In afwijking van het vijfde lid geldt dat de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld, moeten zijn afgesloten uiterlijk een week voordat de uitslag van het centraal examen wordt vastgesteld.

7. De examinerator drukt zijn eendoordeel over kennis, inzicht en vaardigheid van een kandidaat in een vak uit in een cijfer voor het schoolexamen. Daartoe gebruikt hij één van de cijfers 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal. In deze schaal van cijfers komt aan de gehele cijfers 1 tot en met 10 de volgende betekenis toe:

1 = zeer slecht	6 = voldoende
2 = slecht	7 = ruim voldoende
3 = zeer onvoldoende	8 = goed
4 = onvoldoende	9 = zeer goed
5 = bijna voldoende	10 = uitmuntend.

Het cijfer voor het schoolexamen is het gewogen gemiddelde van de beoordelingen die voor de proeven van het schoolexamen aan de kandidaat zijn gegeven. Indien een kandidaat in een vak door twee of meer leraren is geëxamineerd, bepalen deze leraren in onderling overleg het cijfer voor het schoolexamen. Komen zij niet tot overeenstemming, dan wordt het cijfer bepaald op het rekenkundig gemiddelde van hun beoordelingen. Indien een gemiddelde als bedoeld in dit lid, een cijfer met twee of meer decimalen is, wordt dit cijfer afgerond op de eerste decimaal, met dien verstande dat deze decimaal met 1 wordt verhoogd indien de tweede decimaal zonder afronding 5 of hoger is. Voor de aanvang van het centraal examen wordt de kandidaat van zijn cijfers voor het schoolexamen schriftelijk in kennis gesteld.

8. Indien het gewogen gemiddelde van de beoordelingen voor een schoolexamen tevens eindcijfer is en het gemiddelde, bedoeld in dit lid, niet een geheel getal is, wordt dit getal afgerond naar het dichtstbij gelegen geheel getal, met dien verstande dat halven naar boven worden afgerond tot hele getallen.

Artikel 18

Indien en voor zover het schoolexamen in een vak op schriftelijke wijze plaatsvindt, worden de opgaven, het werk van de kandidaten, de beoordelingsnormen zo die er zijn en de voor elk werk toegekende cijfers bewaard tot 1 april van het volgende schooljaar.

Artikel 19

1. Onverminderd hetgeen daaromtrent nader in de regeling van het schoolexamen wordt bepaald kan, indien een kandidaat zich aan het schoolexamen onttrekt of zich aan bedrog of enige andere onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, hem de verdere deelneming aan het schoolexamen worden ontzegd of het reeds afgenomen schoolexamen ongeldig worden verklaard.

2. Ontzegging van de verdere deelneming aan het schoolexamen en ongeldigverklaring van het schoolexamen houdt ontzegging van de deelneming aan het centraal examen in. Ontzegging van deelname aan het centraal examen houdt geen ontzegging in van deelname aan het onderwijs. Hierover beslist het bevoegd gezag na overleg met de Inspectie van het Onderwijs.

3. Van een besluit tot ontzegging van de verdere deelneming aan

=====
het schoolexamen of tot ongeldigverklaring van het schoolexamen stelt de directeur de inspecteur in kennis.

4. In de regeling van het schoolexamen wordt in ieder geval aangegeven:

- a. hetgeen is bepaald in artikel 17, vierde, vijfde en zesde lid;
- b. de maatregelen, waaronder die genoemd in artikel 19, die genomen kunnen worden ten aanzien van een kandidaat die zich aan het schoolexamen onttrok of zich bij het schoolexamen aan bedrog of enige andere onregelmatigheid schuldig maakt, en door wie deze maatregelen genomen kunnen worden;
- c. in welke gevallen, bij wie en binnen welke termijn een kandidaat of zijn ouders, voogden of verzorgers in beroep kunnen komen, indien aan die kandidaat de verdere deelneming aan het schoolexamen is ontzegd of zijn schoolexamen ongeldig is verklaard.

Artikel 20

1. Het schoolexamen geschiedt volgens een schriftelijk vastgestelde regeling.

2. De examenregeling en het programma van leerstof en toetsing, bedoeld in artikel 11, tweede lid, worden door de directeur vóór 15 september van het examenjaar toegezonden aan de directeur van de Directie Onderwijs, de inspecteur en uitgereikt aan de kandidaten en examinatoren; bovendien wordt een exemplaar op school ter inzage gelegd.

3. In het programma van leerstof en toetsing, bedoeld in artikel 11, tweede lid, wordt voor elk vak waarin examen wordt afgelegd in elk geval aangegeven:

- a. welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst;
- b. de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen;
- c. de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt;
- d. de periodes waarin en de tijdstippen waarop de schoolexamens volgens een nader vast te stellen rooster worden afgenomen;
- e. de wijze waarop de herkansingen zijn geregeld;
- f. de regels die aangeven op welke wijze het cijfer voor het schoolexamen tot stand komt;
- g. de weging van de afzonderlijke onderdelen.

Artikel 21

1. De examinerator vult de door hem vastgestelde cijfers voor het schoolexamen in op een lijst van cijfers, waarvan het model door de directeur van de Directie Onderwijs wordt vastgesteld, ondertekent deze lijst en levert deze ten minste een week voor de aanvang van de centrale examens in bij de directeur.

2. De directeur draagt er zorg voor dat de cijfers voor het schoolexamen worden overgenomen op een verzamellijst van cijfers, waarvan het model door de directeur van de Directie Onderwijs wordt vastgesteld. De directeur, de secretaris van het examen en de examinatoren, ieder voor zover het zijn kandidaten betreft, vergewissen zich ervan dat de cijfers juist zijn overgenomen en ondertekenen de verzamellijst van cijfers.

3. De directeur zendt ten minste drie dagen voor de aanvang van

=====

de centrale examens een overeenkomstig het tweede lid ingevuld en ondertekend exemplaar van de verzamellijst van cijfers aan de inspecteur. De directeur geeft de in het eerste lid bedoelde lijst van cijfers terug aan de examinerator.

4. Ten minste een week voor de aanvang van het centraal examen v.w.o., h.a.v.o. of m.a.v.o. maakt de directeur aan de kandidaat schriftelijk bekend, voor zover van toepassing:

- a. welk cijfer hij heeft behaald voor het schoolexamen;
- b. de beoordeling van vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld;
- c. de beoordeling van het profielwerkstuk.

5. De behaalde resultaten van de afgelegde toetsen van het schoolexamen worden opgenomen in het examendossier en de portfolio van de kandidaat.

6. Het bevoegd gezag bepaalt de vorm van het examendossier en de portofolio en stelt de examenkandidaat in de gelegenheid het examendossier en de portofolio onder diens eigen verantwoordelijkheid samen te stellen en bij te houden.

Artikel 21a

1. De kandidaat die examen v.w.o., h.a.v.o. of m.a.v.o. aflegt, heeft met inachtneming van het derde lid het recht om opnieuw dan wel alsnog deel te nemen aan het schoolexamen, indien hij voor het desbetreffende schoolexamen een cijfer dan wel een normering of een beoordeling heeft behaald die niet naar genoegen is van de kandidaat, dan wel door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest aan het desbetreffende schoolexamen deel te nemen.

2. Indien een kandidaat ingevolge het eerste lid voor één of meer vakken niet in staat is het schoolexamen tijdig vóór het centraal examen af te ronden, dan kan de kandidaat bovendien de schoolexamens op een later tijdstip afleggen met dien verstande dat dit geschiedt uiterlijk een week voordat de uitslag van het centraal examen wordt vastgesteld.

3. Het bevoegd gezag stelt regels vast voor de toepassing van het eerste lid, waar onder in elk geval begrepen regels over het aantal malen dat aldus opnieuw dan wel alsnog aan een schoolexamen mag worden deelgenomen, met dien verstande dat voor zowel de eerste periode van het schoolexamen als de tweede periode van het schoolexamen slechts één vak herkanst kan worden.

4. In bijzondere gevallen, ziekte daarbij uitgesloten, kan het bevoegd gezag, met toestemming van de Minister, het aantal malen dat opnieuw dan wel alsnog aan een of meer schoolexamen(s) mag worden deelgenomen, bepalen op een hoger aantal dan bedoeld in het derde lid.

5. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde schoolexamen geldt als definitief cijfer voor het schoolexamen.

6. De herkansingsmomenten worden per jaar door het bevoegd gezag vastgesteld en vastgelegd in het plan van leerstof en toetsing. Bij wijziging hiervan stelt het bevoegd gezag de inspecteur, de ouders en de kandidaten ten minste één week van tevoren in kennis.

=====

HOOFDSTUK V

Centraal examen

Artikel 22

1. De Minister wijst voor elke school één of meer gecommitteerden aan. De aanwijzing geldt totdat de herkansingen zijn afgelopen. Indien dit door de directeur van de Directie Onderwijs wordt verzocht, stelt het bevoegd gezag gecommitteerden ter aanwijzing voor.

2. De gecommitteerden ontvangen uit 's Lands kas een beloning voor het nazien van het schriftelijk werk en een vergoeding van reizen verblijfkosten, een en ander volgens door de Minister vast te stellen richtlijnen.

Artikel 23

1. De directeur zendt jaarlijks vóór 15 september aan de directeur van de Directie Onderwijs en aan de inspecteur een genummerde alfabetische naamlijst van de kandidaten met vermelding van de vakken waarover het examen van iedere leerling zal lopen met dien verstande dat het aantal examenkandidaten per vak ten minste 15 leerlingen bedraagt.

2. In bijzondere gevallen en op basis van een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs hiertoe, kan de Minister toestaan dat er wegens zeer geringe aantallen kandidaten voor het centraal examen wordt afgeweken van de groepsgrootte.

Artikel 24

1. Centrale examens worden afgenomen in het laatste leerjaar.

2. De Minister stelt jaarlijks vóór 1 augustus de dagen vast waarop de centrale examens zullen worden afgenomen, alsmede het tijdstip voor elke zitting van deze examens en doet hiervan mededeling aan de directeuren.

3. In afwijking van het eerste lid, kan de Minister bepalen dat een of meer vakken, niet zijnde alle vakken van het centraal examen, in het voorlaatste leerjaar worden afgesloten.

Artikel 25

1. De Minister stelt commissies in, belast met de vaststelling van de opgaven voor de centrale examens die niet dezelfde zijn als die in Nederland of elders.

2. De directeur van de Directie Onderwijs zorgt voor de vereiste geheimhouding en voor het drukken op 's Lands kosten van de opgaven. Hij draagt zorg voor de verzending aan de directeuren. Op de enveloppen wordt aangegeven het onderdeel waarop de inhoud betrekking heeft, de datum en het tijdstip waarop de opgaven aan de kandidaten moeten worden voorgelegd, de tijd die voor het werk beschikbaar is alsmede het aantal ingesloten exemplaren. De directeur draagt er zorg voor dat deze enveloppen met de vereiste geheimhouding in ongeopende staat worden bewaard tot het in artikel 26, derde lid, genoemde moment.

=====

Artikel 26

1. De kandidaten van de dagscholen maken het werk onder toezicht van directeur en leraren, met dien verstande dat de directeur ervoor zorgdraagt, dat in elk lokaal waar het werk wordt gemaakt, ten minste twee van hen aanwezig zijn. De directeur van een avondschool of dag-avondschool regelt onder goedkeuring van de inspecteur het centraal examen zodanig, dat steeds in elk lokaal waar het werk wordt gemaakt, ten minste twee toezichthouders aanwezig zijn.

2. Zij die bij het examen toezicht hebben gehouden, maken over het verloop een proces-verbaal op; aan de directeuren worden de daarvoor nodige gedrukte formulieren vanwege de directeur van de Directie Onderwijs toegezonden.

3. Nadat bij de aanvang van het examen in enig vak een van degenen die toezicht houden, de gegevens op de enveloppe heeft opgelezen en in orde bevonden, opent hij de enveloppe in tegenwoordigheid van de kandidaten. Indien niet alle kandidaten bij het examen in één lokaal kunnen worden geplaatst, geschiedt het openen in één der voor dit examen bestemde lokalen.

4. Onmiddellijk nadat de enveloppe geopend is, worden de opgaven rondgedeeld.

5. De aan de kandidaten voorgelegde opgaven van een centraal examen blijven in het examenlokaal tot het einde van het centraal examen. Na verloop van een uur volgende op het tijdstip van de aanvang van het centraal examen doch uiterlijk een kwartier vóór het einde van de voorgeschreven duur van het centraal examen kan een kandidaat het examenlokaal verlaten.

6. Een kandidaat die te laat komt, mag uiterlijk tot een half uur na het tijdstip van opening van de enveloppe tot het examenlokaal worden toegelaten. Hij levert zijn werk in op het tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt.

Artikel 27

1. Het werk wordt gemaakt op papier, gewaarmerkt en verstrekt door of vanwege de directeur, tenzij door de directeur van de Directie Onderwijs ander papier is verstrekt.

2. De kandidaat plaatst aan de linker bovenkant van het papier zijn examennummer en aan de rechter bovenkant zijn naam, tenzij een andere plaats is aangegeven.

3. Omtrent de opgaven worden geen mededelingen of inlichtingen van welke aard of door wie ook aan de kandidaten verstrekt.

4. Het gebruik van boeken, logaritmentafels, tabellen en andere hulpmiddelen is de kandidaat verboden met uitzondering van die waarvan het gebruik door de directeur van de Directie Onderwijs is toegestaan. Deze boeken, logaritmentafels, tabellen en andere hulpmiddelen zijn in het examenlokaal aanwezig en worden vóór de aanvang van het examen door de directeur of een door hem aangewezen leraar onderzocht. Kladpapier wordt gewaarmerkt en verstrekt door of vanwege de directeur. Het is de kandidaat niet geoorloofd boeken, logaritmentafels en tabellen en evenmin andere hulpmiddelen dan door de directeur van de Directie Onderwijs toegestaan, mede te nemen in het examenlokaal.

5. Gedurende het examen is het de kandidaat niet geoorloofd zich

=====

zonder vergunning van degenen die toezicht houden, uit het examenlokaal te verwijderen.

6. De directeur maakt vóór de aanvang van het examen de kandidaten uitdrukkelijk opmerkzaam op de voorschriften, vastgesteld in de voorgaande leden van dit artikel en in artikel 32.

7. De kandidaat levert zijn werk bij één van de toezichthouders in; aan het einde van de zitting controleert één van de toezichthouders of alle kandidaten hun werk hebben ingeleverd.

8. De inspecteur kan toestaan dat een gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de inspecteur in overleg met de directeur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd.

9. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van de in het achtste lid bedoelde aangepaste wijze van examineren dat:

- a. er een deskundigenverklaring is die door een ter zake deskundige is opgesteld;
- b. de aanpassing, voor zover betrekking hebbend op het centraal examen of de rekentoets, in ieder geval kan bestaan uit een door de directeur toe te kennen verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten. Deze toekenning wordt schriftelijk medegedeeld aan de inspecteur; en.
- c. een andere aanpassing slechts kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onder a genoemde deskundigenverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring.

Artikel 28

1. De directeur stelt zo spoedig mogelijk het door de kandidaten gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces-verbaal van het examen aan de examinerator ter hand.

2. De examinerator ziet het werk zo spoedig mogelijk na, wijst er de onvolkomenheden in aan en geeft het met zijn beoordeling en voorzien van een toelichting die voor een juiste waardering van belang is, aan de directeur terug. De examinerator drukt zijn beoordeling uit in een cijfer uit de schaal van cijfers, genoemd in artikel 17, zesde lid. De examinerator vermeldt de door hem toegekende cijfers niet op het werk zelf, doch op een afzonderlijk vel papier.

3. De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, het proces-verbaal en de eventueel verstrekte beoordelingsnormen onverwijld aan de betrokken gecommitteerde toekomen.

4. De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en levert het resultaat van de beoordeling uiterlijk twee dagen voor de bekendmaking van de cesuur.

5. Indien de commissie, belast met de vaststelling van de opgaven, bindende normen voor de beoordeling van het werk heeft opgesteld, passen de examinerator en de gecommitteerde deze bij hun beoordeling toe.

6. De Minister kan nadere voorschriften geven voor de uitvoering van de voorgaande leden.

=====

7. De Minister kan bepalen dat in verband met de aard van de opgaven dan wel ter vermindering van overbelasting van de geëxamineerden, wordt afgeweken van het bepaalde in de artikelen 26 en 27, de overige leden van dit artikel en in artikel 29.

8. Indien voor een vak twee of meer examinatoren optreden, bepalen zij in onderling overleg de in het tweede lid bedoelde cijfers. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het geschil voorgelegd aan de voorzitter van de examencommissie van de desbetreffende school. De voorzitter van de examencommissie kan hierbij in overleg treden met de voorzitter van de geëxamineerden. Indien het geschil niet kan worden beslecht dan wordt hier melding van gemaakt aan de voorzitter van de geëxamineerden. De voorzitter van de geëxamineerden kan een derde onafhankelijke geëxamineerde aanwijzen. De beoordeling van de derde geëxamineerde wordt gemiddeld met de dichtstbijzijnde beoordeling van de examiner en de eerste geëxamineerde. Indien het gemiddelde, bedoeld in de vorige volzin, een cijfer is dat als tweede decimaal een 5 heeft, wordt de eerste decimaal met 1 verhoogd.

Artikel 29

1. De examiner en de geëxamineerde stellen in onderling overleg het cijfer voor het centraal examen vast. Daarbij gebruiken zij één van de cijfers uit de schaal van cijfers, genoemd in artikel 17, zesde lid.

2. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het geschil voorgelegd aan de voorzitter van de examencommissie van de desbetreffende school. De voorzitter van de examencommissie kan hierbij in overleg treden met de voorzitter van de geëxamineerden. Indien het geschil niet kan worden beslecht dan wordt hier melding van gemaakt aan de voorzitter van de geëxamineerden. De voorzitter van de geëxamineerden kan een derde onafhankelijke geëxamineerde aanwijzen. De beoordeling van de derde geëxamineerde wordt gemiddeld met de dichtstbijzijnde beoordeling van de examiner en de eerste geëxamineerde.

3. De examiner vult de vastgestelde cijfers voor het centraal examen in op een lijst van cijfers, waarvan het model door de directeur van de Directie Onderwijs wordt vastgesteld. De examiner en de geëxamineerde ondertekenen de lijst. De examiner berekent met inachtneming van artikel 33 de eindcijfers en vult deze in op de lijst van cijfers. De examiner levert de lijst terstond daarna in bij de directeur. Deze vergewist zich ervan dat de lijst deugdelijk is ondertekend en de eindcijfers juist zijn berekend en ondertekent daarna de lijst.

Artikel 30

1. Indien het centraal examen naar het oordeel van de Minister niet op regelmatige wijze heeft plaatsgehad, of twijfel is gerezen of het schriftelijk examen op regelmatige wijze heeft plaatsgehad, kan de Minister besluiten dat het geheel of gedeeltelijk voor één of meer kandidaten opnieuw wordt afgenomen.

2. De Minister bepaalt daarbij door wie de opgaven worden vastgesteld en wanneer en op welke wijze het examen zal worden afgenomen.

=====

Artikel 31

1. Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de directeur, is verhinderd bij één of meer zittingen tegenwoordig te zijn, wordt hem gelegenheid gegeven het examen te voltooien gedurende de periode van de herkansing.

2. In bijzondere gevallen kan de directeur van de Directie Onderwijs een kandidaat bovendien op een later tijdstip dan de periode van herkansing in de gelegenheid stellen alsnog het examen te voltooien.

3. De Minister bepaalt door wie de opgaven in het tweede lid bedoeld, worden vastgesteld en wanneer en op welke wijze het examen zal worden afgenomen.

Artikel 32

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van het schriftelijk werk aan enig bedrog heeft schuldig gemaakt en dit voor of tijdens het schriftelijk examen wordt ontdekt, ontzegt de directeur hem de deelneming of de verdere deelneming aan het centraal examen. Indien een kandidaat in enig ander opzicht in strijd met de voorschriften heeft gehandeld en dit voor of tijdens het examen wordt ontdekt, kan de directeur hem de deelneming of de verdere deelneming aan het centraal examen ontzeggen.

2. Indien het bedrog eerst na afloop van het centraal examen wordt ontdekt, onthoudt de directeur de kandidaat het diploma. Indien een andere onregelmatigheid eerst na afloop van het centraal examen wordt ontdekt, kan de directeur de kandidaat het diploma onthouden.

3. Van enig bedrog of enige onregelmatigheid als bedoeld in het eerste en tweede lid, doet de directeur onmiddellijk mededeling aan de inspecteur, het schoolbestuur, de ouders of de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat, indien deze minderjarig is.

4. Indien de directeur toepassing geeft aan het eerste of tweede lid wijst hij de kandidaat op het bepaalde in het vijfde lid.

5. De kandidaat kan aan de inspecteur verzoeken een beslissing van de directeur te herzien. Een dergelijk verzoek wordt schriftelijk binnen drie dagen nadat de beslissing ter kennis van de kandidaat is gebracht, bij de inspecteur ingediend. De inspecteur stelt een onderzoek in, beslist op het verzoek en stelt zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het examen af te leggen in de vakken waarvan hij de zittingen niet heeft meegemaakt.

Artikel 32a

1. De rekentoets wordt afgenomen in het voorlaatste leerjaar en in het laatste leerjaar.

2. De kandidaat wordt binnen de periode waarin de reken-toets wordt afgenomen viermaal in de gelegenheid gesteld de rekentoets af te leggen, met dien verstande dat de eerste mogelijkheid in het voorlaatste leerjaar wordt aangeboden.

3. De kandidaat schrijft zich naar keuze tenminste eenmaal in voor de afnamemomenten van de rekentoets, zoals aangeboden door het bevoegd gezag.

=====

HOOFDSTUK VI

Uitslag, herkansing, diplomering

Artikel 33

1. De beoordeling van kennis, inzicht en vaardigheid van een kandidaat voor de rekentoets en elk van de examenvakken wordt uitgedrukt door een eindcijfer. Daartoe staan ter beschikking de gehele cijfers 1 tot en met 10, waaraan de betekenis toekomt als aangegeven in artikel 17, zevende lid.

2. Het eindcijfer voor een vak wordt bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Indien het gewogen gemiddelde van de beoordelingen voor een schoolexamen tevens eindcijfer is en het gemiddelde bedoeld in dit lid niet een geheel getal is, wordt dit getal afgerond naar het dichtstbij gelegen geheel getal, met dien verstande dat halven naar boven worden afgerond tot hele getallen.

3. Indien in een vak alleen een schoolexamen is gehouden, is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer.

4. Het cijfer voor de rekentoets is tevens het eindcijfer.

5. De kandidaat zelf en, als deze minderjarig is, zijn ouders of wettelijke verzorgers, hebben het recht op inzage in het gecorrigeerde examenwerk. Indien naar oordeel van de kandidaat, na inzage, sprake is van een objectief constateerbare fout, kan hij dit melden bij de directeur. De directeur neemt, in overleg met de desbetreffende examinatoren, een beslissing op basis van een onderzoek hiertoe.

Artikel 34

De directeur draagt er zorg voor dat de cijfers voor het centraal examen en de eindcijfers worden overgenomen op de verzamellijst van cijfers, bedoeld in artikel 21, tweede lid. De directeur en de secretaris van het examen vergewissen zich ervan dat de cijfers voor het centraal examen en de eindcijfers juist zijn overgenomen.

Artikel 35

1. Na het centraal examen stellen de directeur de examinatoren van de kandidaat en de secretaris van het examen de uitslag van het examen vast met inachtneming van de artikelen 36, artikel 36a, 37 en 38, nadat de directeur de eindcijfers heeft opgelezen of heeft laten oplezen. Indien de kandidaat niet is geslaagd, is de uitslag een voorlopige, in het andere geval een definitieve.

2. De uitslag wordt aangetekend op de verzamellijst van cijfers.

3. De directeur en secretaris van het examen ondertekenen vervolgens de verzamellijst van cijfers.

Artikel 36

1. De kandidaat die examen aan een school voor v.w.o. of aan een school voor h.a.v.o. heeft afgelegd, is geslaagd:

a. indien hij:

1°. voor al zijn examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastge-

- =====
steld, eindcijfers heeft behaald van 6 of meer; of
- 2°. voor één van zijn examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, eindcijfers heeft behaald van 6 of meer; of
- 3°. voor twee van zijn examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 5 heeft behaald, dan wel voor één van zijn examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 4 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, eindcijfers heeft behaald van 6 of meer, waarbij het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
- 4°. voor één van zijn examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 4 heeft behaald en voor één van deze examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 5 heeft behaald, en voor zijn overige examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 6 of meer heeft behaald, waarbij het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;
- b. indien het rekenkundig gemiddelde van alle bij het centraal examen behaalde cijfers van de kandidaat ten minste 5,5 bedraagt;
- c. indien maximaal één 5 als eindcijfer is behaald voor de kernvakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, en, indien van toepassing, wiskunde A, B of C, waarbij de cijfers voor de andere kernvakken ten minste een 6 dienen te zijn;
- d. indien geen van de eindcijfers van de onderdelen, genoemd in het tweede lid, lager is dan 4;
- e. indien de vakken culturele en kunstzinnige vorming en lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel zijn beoordeeld als "voldoende", "ruim voldoende" of "goed".
2. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid wordt het gemiddelde van de eindcijfers van ten minste de onderdelen individu en samenleving/maatschappijleer en het profielwerkstuk aangemerkt als het eindcijfer van één vak, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald. Het bevoegd gezag kan met goedkeuring van de Minister andere onderdelen toevoegen.
3. De voorzitter van de examencommissie bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het tweede lid, als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
4. De kandidaat, die examen heeft afgelegd en die niet voldoet aan de voorwaarden, genoemd in het eerste lid, is niet geslaagd.

Artikel 36a

1. De kandidaat die examen aan een school voor m.a.v.o. heeft afgelegd is geslaagd, indien hij:
- a. voor al zijn examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, eindcijfers heeft behaald van 6 of meer;
- b. voor één van zijn examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, eindcijfers heeft

- =====
- behaald van 6 of meer;
- c. voor twee van zijn examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 5 heeft behaald, dan wel voor één van zijn examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 4 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, eindcijfers heeft behaald van 6 of meer, waarbij het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt.
- d. (vervallen)

2. In aanvulling op het eerste lid geldt tevens dat de vakken culturele en kunstzinnige vorming en lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel moeten zijn beoordeeld met "voldoende", "ruim voldoende" of "goed".

3. De kandidaat, die examen heeft afgelegd en die niet voldoet aan de voorwaarden, genoemd in het eerste en tweede lid, is niet geslaagd.

Artikel 37 (vervallen)

Artikel 38

1. Zodra de uitslag volgens artikel 35 is vastgesteld, deelt de directeur deze te zamen met de eindcijfers aan iedere kandidaat mede. Hij maakt, indien de uitslag een voorlopige of een definitieve is, daarbij melding van het bepaalde in en op grond van het tweede lid.

2. In geval van een voorlopige uitslag heeft de kandidaat het recht een herkansing te vragen van het centraal examen in ten hoogste één van zijn vakken. Herkansing is eveneens mogelijk voor diegenen voor wie de uitslag definitief is. De kandidaat doet een schriftelijk verzoek daartoe aan de directeur vóór een door de directeur te bepalen dag en tijdstip.

3. Indien een kandidaat niet tijdig herkansing heeft aangevraagd, wordt de voorlopige uitslag definitief.

4. De herkansing van een centraal examen geschiedt op dezelfde wijze als het normale centraal examen. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde schriftelijke examen, geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.

5. Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld met de overeenkomstige toepassing van de artikelen 35 tot en met 37, en aan iedere kandidaat medegedeeld.

Artikel 39

1. Aan elke geslaagde kandidaat en niet-geslaagde kandidaat wordt een lijst verstrekt waarop de cijfers voor het schoolexamen, de cijfers voor het centraal examen, de vakken en het onderwerp of titel van het profielwerkstuk, voor zover van toepassing, de beoordeling van het profielwerkstuk en de eindcijfers voor de examenvakken zijn vermeld, alsmede de uitslag van het examen.

2. Aan elke geslaagde kandidaat wordt een diploma uitgereikt, waarop de vakken vermeld worden waarin de betrokken kandidaat is geëxamineerd. Duplikaten van diploma's worden niet uitgereikt. Aan de geslaagde kandidaat die van de mogelijkheid tot herkansing gebruik maakt wordt een lijst verstrekt waarop het cijfer voor het schoolexa-

men, het cijfer van de herkansing en het eindcijfer zijn vermeld.

3. Indien een kandidaat examen heeft afgelegd in meer dan het voorgeschreven aantal vakken, worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken vermeld op de cijferlijst, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.

4. De modellen van de cijferlijsten, diploma's en verklaringen worden vastgesteld door de Minister. Blanco cijferlijsten, diploma's en verklaringen worden aan de directeur op zijn verzoek in de benodigde aantallen vanwege de directeur van de Directie Onderwijs toegezonden. De directeur draagt er zorg voor dat deze met de vereiste zorgvuldigheid worden bewaard. Na afloop van het examen zendt de directeur de niet gebruikte en de verschreven diploma's aan de directeur van de Directie Onderwijs terug.

5. De diploma's worden getekend door de directeur en de secretaris van het examen, alsmede door de inspecteur. De cijferlijsten worden getekend door de directeur en de secretaris van het examen.

Artikel 39a (vervallen)

Artikel 40

1. Kandidaten die zijn afgewezen en die zich het volgende schooljaar opnieuw aan het examen, genoemd in artikel 2 onderwerpen, kunnen vrijgesteld worden van het onderzoek in het vak waarvoor zij ten minste een 7 dan wel een beoordeling ruim voldoende hebben gekregen. Het cijfer voor het schoolexamen, alsmede dat van het centraal examen van dat vak moeten ten minste 6,0 bedragen. Deze vrijstelling geldt slechts voor het jaar onmiddellijk volgend op het jaar waarin examen is afgelegd.

2. De directeur van de Directie Onderwijs stelt de modellen voor de bewijzen van de in het eerste lid genoemde vrijstellingen vast.

HOOFDSTUK VII

Gegevens te verstrekken aan de Inspectie van het Onderwijs
en de directeur van de Directie Onderwijs

Artikel 41

Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de definitieve uitslag stuurt de directeur aan de inspecteur en de directeur van de Directie Onderwijs een lijst waarop voor alle kandidaten zijn vermeld:

- a. het profiel waarop het examen betrekking heeft;
- b. de vakken waarin examen is afgelegd;
- c. de cijfers van het schoolexamen alsmede in voorkomend geval, de beoordeling van het profielwerkstuk en het vak waarop het profielwerkstuk betrekking heeft;
- d. de cijfers van het centraal examen;
- e. uitslag van de rekentoets;
- f. de eindcijfers;
- g. de uitslag van het examen.

=====

Artikel 42

1. De directeur zendt binnen een week na de uitslag bedoeld in artikel 35, eerste lid, en na afloop van de herkansing, bedoeld in artikel 38, vijfde lid, een overeenkomstig de artikelen 21, 34 en 35 ingevuld en ondertekend exemplaar van de verzamellijst van cijfers aan de directeur van de Directie Onderwijs.

2. De directeur verstrekt aan de directeur van de Directie Onderwijs tevens statistische gegevens betreffende de uitslag van het examen in de vorm, door de directeur van de Directie Onderwijs te bepalen.

HOOFDSTUK VIII

§ 1. Herexamen

Artikel 43

1. Het herexamen blijft beperkt tot één vak.

2. Elke kandidaat kan tot het herexamen worden toegelaten. De keuze van het vak waarin herexamen wordt afgenomen, geschiedt door de kandidaat na overleg met de directeur.

3. (vervallen).

Artikel 44

1. Het herexamen omvat een centraal examen.

2. De artikelen 17 tot en met 35 en 38, 39 en 40 zijn van overeenkomstige toepassing met uitzondering van artikel 17, vierde en vijfde lid, en artikel 20, derde lid, onderdeel c, en met dien verstande dat de termijnen van ten minste een week en ten minste drie dagen in artikel 17, vijfde lid, en artikel 21 niet gelden.

Artikel 45

De kandidaat die herexamen heeft afgelegd aan een school voor v.w.o., een school voor h.a.v.o. of een school voor m.a.v.o. is geslaagd, indien zijn eindcijfers na dit herexamen alsnog voldoen aan de voorwaarden, gesteld in artikel 36, eerste en tweede lid, en artikel 36a, eerste en tweede lid. De kandidaat die niet voldoet aan die voorwaarden, is afgewezen.

Artikel 46
(vervallen)Artikel 47
(vervallen)

§ 2. Bis-examens, bewijs van kennis

Artikel 48

De Minister kan voor één of meerdere jaren aan een school toe-

=====

staan bis-examens af te nemen, met inachtneming van de volgende bepalingen.

Artikel 49

1. Aan een kandidaat die examen heeft afgelegd aan een school en op wie het bepaalde in artikel 38, derde en vijfde lid van toepassing is, kan een bewijs van kennis worden uitgereikt.

2. Het model van het bewijs van kennis wordt vastgesteld door de directeur van de Directie Onderwijs.

Artikel 50

1. Het bewijs van kennis, bedoeld in artikel 49, eerste lid, wordt op verzoek van de kandidaat door de directeur uitgereikt binnen drie weken nadat de uitslag, bedoeld in artikel 39, eerste lid, aan de kandidaat is medegedeeld.

2. Op het bewijs van kennis worden in ieder geval vermeld:

- a. de vakken waarin de kandidaat het volgend schooljaar geen examen behoeft af te leggen;
- b. de cijfers die voor de onder a bedoelde vakken zijn behaald.

3. Een bewijs van kennis kan slechts worden afgegeven voor vakken waarvoor het eindcijfer een zeven of meer en voor zowel het schoolexamen als het centraal centraal examen ten minste een 6,0 is behaald.

Artikel 51

De directeur zendt aan de inspecteur:

- a. binnen een week na uitreiking daarvan een afschrift van een uitgereikt bewijs van kennis;
- b. een lijst van kandidaten aan wie een bewijs van kennis is uitgereikt.

Artikel 52

1. De directeur zendt jaarlijks vóór 1 oktober en genummerde alfabetische naamlijst van kandidaten voor het bis-examen aan de inspecteur.

2. De naamlijst vermeldt in ieder geval voor iedere kandidaat de zes examenvakken, waarbij wordt aangegeven in welke van deze vakken de kandidaat geëxamineerd wenst te worden en voor welke vakken de kandidaat een bewijs van kennis bezit.

3. De modellen van de naamlijst en van de lijst, bedoeld in artikel 50, eerste lid, onderdeel b, worden door de directeur van de Directie Onderwijs vastgesteld.

Artikel 53

1. De cijfers van een kandidaat die bis-examen heeft afgelegd, worden te zamen met de cijfers welke op zijn bewijs van kennis zijn vermeld, overgenomen op de verzamellijst, bedoeld in artikel 35.

2. Het bepaalde in het landsbesluit is daarbij van overeenkomstige toepassing.

=====

§ 3. Aanvullend examen

Artikel 54

1. De kandidaat kan in hetzelfde schooljaar waarin hij examen doet, in een of meerdere extra vakken aanvullend examen doen.

2. Het aanvullend examen bestaat uit twee gedeelten:

a. een schoolexamen,

b. een centraal examen,

tenzij de Minister anders bepaalt.

3. De artikelen 17 tot en met 34, 35, tweede en derde lid, 38, 41 en 42 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 55

1. De kandidaat die aanvullend examen heeft afgelegd aan een school voor v.w.o., een school voor h.a.v.o. of een school voor m.a.v.o., is voor dat examen geslaagd, indien hij een eindcijfer heeft behaald van 6 of meer.

2. Aan elke geslaagde kandidaat wordt een diploma uitgereikt, waarop het cijfer voor het schoolexamen, het cijfer voor het centraal examen en het eindcijfer voor het examenwerk zijn vermeld, alsmede de uitslag van het examen. Aan elke afgewezen kandidaat wordt een verklaring uitgereikt waarop dezelfde gegevens zijn vermeld als op het diploma, bedoeld in artikel 39, tweede lid.

3. Het diploma wordt getekend door de directeur en de secretaris van het examen.

4. Het model van het diploma en van de verklaring, bedoeld in het tweede lid, wordt door de Minister vastgesteld.

HOOFDSTUK IX

Slot- en overgangsbepalingen

§ 1. Algemeen

Artikel 56

1. Het werk van het centraal examen en de rekentoets der kandidaten, de cijferlijsten van het schoolexamen, het examendossier en de portofolio en de cijferlijsten van het centraal examen worden tot 1 april van het jaar, volgend op het jaar waarin het examen is afgelegd, door de directeur ter inzage voor belanghebbenden bewaard.

2. Een door de directeur en de secretaris van het examen onder tekende verzamellijst van cijfers wordt in het archief van de school bewaard.

3. De directeur zendt de in de in het eerste en tweede lid bedoelde bescheiden desgevraagd ter inzage aan de directeur van de Directie Onderwijs.

4. De directeur zendt het onder hem berustende exemplaar van de lijst van cijfers, bedoeld in het derde lid van artikel 29, desgevraagd ter inzage aan de directeur van de Directie Onderwijs.

5. Een kandidaat die voor een vak centraal examen aflegt met geheime opgaven, kan omtrent zijn werk tot 1 april van het jaar, volgend

=====

op het jaar waarin examen is afgelegd, inlichtingen inwinnen bij de Afdeling Examens van de Directie Onderwijs.

Artikel 57

De directeur draagt er zorg voor dat een volledig stel der gebruikte opgaven bewaard blijft voor het archief der school.

Artikel 58

1. De directeur is bevoegd aan belanghebbenden verklaringen over een examen en afschriften van de cijferlijsten, bedoeld in artikel 39, eerste lid, af te geven.

2. Een schriftelijke verklaring dat een diploma is uitgereikt, welke dezelfde waarde heeft als het diploma zelf, kan uitsluitend door de directeur van de Directie Onderwijs worden verstrekt.

3. Een document ter vervanging van een diploma of certificaat kan door de directeur van de Directie Onderwijs worden verstrekt indien op grond van artikel 4, vierde lid en artikel 7, eerste lid, van Boek 1, van het Burgerlijk Wetboek van Aruba of ten gevolge van het verkrijgen van het Nederlanderschap op grond van artikel 7, eerste lid, van de Rijkswet op het Nederlanderschap, de voornaam onderscheidenlijk de geslachtsnaam van de kandidaat is gewijzigd.

Artikel 59

Indien het bevoegd gezag van een school anders dan op grond van dit landsbesluit een getuigschrift uitreikt, draagt het er zorg voor dat dat getuigschrift zo wordt opgesteld dat het niet kan worden aanzien voor een diploma, uitgereikt volgens dit landsbesluit.

Artikel 60

Ten behoeve van experimenten met een andere inrichting van het examen kan de Minister toestaan dat van dit landsbesluit wordt afgeweken.

Artikel 60a

1. Het bevoegd gezag kan, de inspecteur gehoord, toestaan dat ten aanzien van kandidaten die in het laatste leerjaar langdurig ziek zijn en ten aanzien van kandidaten die lange tijd niet in staat zijn geweest onderwijs in het laatste leerjaar te volgen het examen gespreid over twee schooljaren wordt afgenomen.

2. Het eerste lid is van toepassing op de rekentoets, met dien verstande dat de rekentoets in het ene schooljaar of in het daarop volgende schooljaar kan worden afgelegd.

Artikel 61

De Minister kan bepalen dat bij één of meer van de examens v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o. en m.a.v.o. in een of meer door hem aan te wijzen vakken geen centraal examen zal worden afgenomen dan wel het centraal examen wordt vervangen door een mondeling examen. De Minister

=====

kan daarbij voorschriften vaststellen die afwijken van dit landsbesluit.

Artikel 61a

De Minister kan bij of krachtens dit landsbesluit vastgestelde voorschriften buiten toepassing laten of daarvan afwijken voor zover onverkorte toepassing zal leiden tot onbillijkheden van overwegende aard.

§ 2. Mondeling examen in de plaats van schoolexamen

Artikel 62

De Minister kan met betrekking tot één of meer examens v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o. en m.a.v.o. vakken aanwijzen, waarvoor in afwijking van artikel 14, eerste lid, een mondeling examen in de plaats treedt van het schoolexamen. Een aanwijzing geschiedt vóór 1 mei van het jaar voorafgaande aan het jaar waarin de examens zullen worden afgenomen.

Artikel 63

Met betrekking tot een vak waarin een mondeling examen wordt afgenomen, wordt in de artikelen 11, 33, 34 en 39 voor "schoolexamen" gelezen: mondeling examen.

Artikel 64

1. Het mondeling examen in een vak wordt, met inachtneming van hetgeen bij of krachtens dit landsbesluit daaromtrent is bepaald, afgenomen onder toezicht van door de Minister aan te wijzen gecommitteerden.

2. De Minister kan de gecommitteerden een vacatiegeld toekennen, alsmede een vergoeding van reis- en verblijfkosten, een en ander volgens door de Minister vast te stellen richtlijnen.

Artikel 65

1. De directeur van de Directie Onderwijs stelt voor elke school de dagen vast waarop het mondeling examen zal worden afgenomen.

2. Voor dit examen zijn per school niet meer dan zeven schooldagen beschikbaar; hierbij wordt de zaterdag niet als schooldag beschouwd.

3. De directeur van de Directie Onderwijs kan afwijking van het bepaalde in het tweede lid toestaan.

4. De directeur is belast met de verdere regeling van het examen. Hij zendt een rooster van het examen uiterlijk veertien dagen vóór de aanvang van het examen aan de inspecteur en aan de gecommitteerde.

Artikel 66

1. Bij het mondeling examen in een vak wordt elke kandidaat af-

=====

zonderlijk ondervraagd, de overige kandidaten mogen daarbij geen toe-
behoorder zijn.

2. Het mondeling examen wordt afgenomen door de examinerator. De
examinator is verplicht over een bepaald onderdeel van de examenstof
vragen aan de kandidaat te stellen, indien de gecommiteerde daartoe
de wens te kennen geeft. Ook heeft de gecommiteerde het recht na
overleg met de examinerator vragen te stellen.

3. Het inzien door de kandidaat van stukken, hem bij het monde-
ling examen voor te leggen, geschiedt in aanwezigheid van een leraar.

4. Artikel 27, achtste lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 67

1. De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling over-
leg het cijfer voor het mondeling examen in een vak vast. Daarbij ge-
bruiken zij één van de cijfers uit de schaal van cijfers, genoemd in
artikel 17, zesde lid.

2. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het
cijfer bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van
hen voorgestelde cijfer. Indien het gemiddelde, bedoeld in de vorige
volzin, een cijfer is dat als tweede decimaal een 5 heeft, wordt deze
naar boven afgerond.

3. Zij stellen het cijfer voor het mondeling examen in een vak
voor iedere kandidaat vast onmiddellijk na afloop van zijn mondeling
examen in dat vak.

4. Zodra een cijfer voor het mondeling examen is vastgesteld,
vult de examinerator dit cijfer in op de lijst van cijfers, bedoeld in
artikel 21, eerste lid. De examinerator en de gecommiteerde onderteke-
nen de lijst. De examinerator levert de lijst in bij de directeur. Het
bepaalde in artikel 21, tweede en derde lid, is van overeenkomstige
toepassing.

Artikel 68

Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van
de directeur, is verhinderd aan het mondeling examen in een vak deel
te nemen, wordt hem gelegenheid gegeven het examen te voltooien gedu-
rende de periode van de herkansingen.

Artikel 69

Op het mondeling examen in een vak zijn de artikelen 30 en 32
van overeenkomstige toepassing.

Artikel 70

Op het herexamen of de herkansing in een vak, waarvoor een mon-
deling examen in de plaats treedt van een schoolexamen, zijn in afwij-
king van artikel 44, tweede lid, de artikelen 22 tot en met 42 en de
artikelen van deze paragraaf van overeenkomstige toepassing.

=====

Artikel 71

Dit landsbesluit kan worden aangehaald als Landsbesluit examens
v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o.